

---

opgave 4 De moderne burger als een actieve internetgebruiker

Bij deze opgave hoort tekst 8 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In september 2013 verscheen het boek *Na de deadline. Journalistiek voorbij de crisis* waarin Bart Brouwers zijn toekomstvisie op de journalistiek ontvouwt. Brouwers is de oprichter van het netwerk van regionale websites Dichtbij.nl, eigendom van de Telegraaf Media Groep. Mediasocioloog Peter Vasterman bespreekt in een artikel in de *Nieuwe Reporter* het boek van Bart Brouwers. Vasterman levert kritiek op het boek van Brouwers. Tekst 8 bevat een deel van de recensie van het boek *Na de deadline. Journalistiek voorbij de crisis*.

Gebruik de regels 1 tot en met 15 van tekst 8.

De moderne burger is volgens Brouwers een actief internetgebruiker. Het internetgebruik van de moderne burger kun je beschrijven met de begrippen zender en ontvanger.

- 2p 17 Geef aan dat de rol van zender en de rol van ontvanger is veranderd door internet en de manier waarop de moderne burger hiervan gebruikmaakt. Verwijs in je antwoord naar gegevens uit de regels 1 tot en met 15.

Lees de regels 16 tot en met 28 van tekst 8.

“We lezen niets over de maatschappelijke ontwikkelingen van het afgelopen decennium”, schrijft Vasterman (regels 19-22).

Een van die maatschappelijke ontwikkelingen is individualisering. Juist de typering van Brouwers over de moderne burger als actieve internetgebruiker kan gezien worden als een voorbeeld van individualisering.

- 1p 18 Leg uit dat de beschrijving van Brouwers over de moderne burger een voorbeeld is van het proces van individualisering.

Lees de regels 29 tot en met 53 van tekst 8.

In dit tekstfragment schrijft Vasterman over maatschappelijke ontwikkelingen van de afgelopen decennia.

In het tekstfragment wordt een sociaal-culturele ontwikkeling beschreven die een verklaring biedt voor een andere ontwikkeling, namelijk het ontstaan van de moderne journalistiek (regels 48-53). Met andere woorden de moderne journalistiek is professioneel en onafhankelijk geworden.

- 2p 19 Welke sociaal-culturele ontwikkeling die in de jaren zestig is begonnen, wordt als een oorzaak gezien van het ontstaan van de moderne journalistiek? Leg je antwoord uit.

Lees de regels 54 tot en met 63 van tekst 8.

“Ten aanzien van de nieuwsbronnen verkeert de journalistiek in een voortdurende strijd om onafhankelijkheid.” (regels 54-57).

De onafhankelijkheid van de journalistiek geldt ook ten opzichte van de directie van het mediabedrijf of de uitgever van de krant(en).

- 1p **20** In welk document is de onafhankelijkheid van de journalistiek ten opzichte van de directie vastgelegd?

Ondanks dat de onafhankelijkheid van de journalistiek formeel is geregeld, is er toch sprake van een belangentegenstelling tussen directie van het mediabedrijf en de journalistiek.

- 2p **21** – Noem een belang van de directie van een krantenbedrijf.
– Leg uit dat dit belang van de directie de onafhankelijkheid van de journalistiek in gevaar kan brengen.

Het bevorderen van journalistieke onafhankelijkheid is één van de uitgangspunten van het mediabeleid van de overheid.

- 1p **22** Geef een reden waarom de overheid veel waarde hecht aan journalistieke onafhankelijkheid.

opgave 4 De moderne burger als een actieve internetgebruiker**tekst 8**

(...)

De moderne burger volgens Brouwers

Brouwers karakteriseert de moderne burger als een actieve internet-
5 gebruiker die zijn bevindingen snel online zet, die onderwerpen uitzoekt en die de informatie van andere burgers en andere bronnen kritisch be-
vraagt. Hij of zij beschikt over een
10 bepaalde expertise, twittert of blogt daarover, is soms ooggetuige van nieuws en fungeert dan als nieuws-
brenger. De burger is uitgever, publicist en nieuwsleverancier ('Ieder
15 mens levert nieuws'). (...)

Wat opvalt in deze karakteristiek van de moderne burger is dat iedere
maatschappelijke en historische context ontbreekt. (...) We lezen
20 niets over de maatschappelijke ontwikkelingen van het afgelopen decennium. (...) In het wereldbeeld van Brouwers zijn er alleen individu-
ele burgers. Die graag zelf nieuws
25 willen verspreiden en die ook best wel willen samenwerken met partners als journalisten, experts, merken of bedrijven.

Politieke strijd over belangen

30 (...) Het probleem met dit beeld van Brouwers is natuurlijk dat er geen

burgers zijn zonder belangen, dat er geen samenleving is zonder politieke
strijd over die belangen, en dat
35 iedereen zijn belangen in het publieke domein probeert uit te dragen. Belangengroepen, actiegroepen, vakbonden, politieke partijen, NGO's, vormen de georganiseerde vorm van
40 die belangenstrijd. (...)

De journalistiek is historisch gezien vaak onderdeel geweest van die
sociale strijd, denk aan de kranten en omroepen die (...) een sterke band
45 hadden met hun leden/lezers/kijkers, maar de afgelopen decennia heeft de professionele journalistiek zich daarvan losgemaakt. Die emancipatie is één van de grote verworvenheden
50 van de moderne journalistiek: geen speelbal meer van politieke be-
langen, geen fractievoorzitter meer als hoofdredacteur. (...)

Ten aanzien van de nieuwsbronnen
55 verkeert de journalistiek in een voortdurende strijd om onafhankelijk-
heid. Die onafhankelijkheid, boven de partijen staan, niet omkoopbaar zijn, dat blijft een kernwaarde van de
60 professionele journalistiek. (...)

Brouwers daarentegen presenteert als belangrijkste innovatie juist het opgeven van die onafhankelijkheid.
(...).

naar: Peter Vasterman, de Nieuwe Reporter, 4 oktober 2013